

“Akūtās stundas” pacienti ģimenes ārsta praksē

Ilze Skuja¹, Elīna Skuja²

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Ģimenes medicīnas katedra, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

II

Ievads. Latvijā ģimenes ārsta praksē (ĢĀP) ir jābūt noteiktai stundai, kad pacienti pie ārsta var vērsties ar akūtām problēmām, iepriekš nepierakstoties uz vizīti. Pacienti ar smagām hroniskām saslimšanām nevar laicīgi nokļūt pie speciālistiem. Pašreizējā veselības aprūpes sistēmā speciālistu darbu ir spiesti veikt ģimenes ārsti, kuriem ir jāpalīdz pacientiem atrisināt viņu veselības problēmas, tādējādi pagarinot gaidīšanas rindu savās praksēs, kuru dēļ nereti pacienti apmeklē akūto stundu dažādu problēmu risināšanai.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija analizēt “akūtās stundas” pacientu vecuma un dzimuma struktūru, kā arī noteiktas galvenās saslimšanas, ar kurām pacienti vērsās ĢĀP akūtās stundas laikā. Pētījumā tika iekļauti vienas ģimenes ārsta prakses pacienti (kopumā praksē reģistrēti 2190 pacienti), kuri griezušies pie ārsta bez pieraksta akūtās stundas laikā (laikposmā no 19.10.15. līdz 30.12.15.). Visi pacienti tika anketēti, atzīmējot vecumu, dzimumu, sūdzības, kā arī ārsta noteikto diagnozi.

Rezultāti. Kopumā pētījumā tika iesaistīti 299 pacienti ar vidējo vecumu 40,0 [10,0; 58,0] gadi, no kuriem 122 bija vīrieši. Vīriešu vidējais vecums bija 29,5 [7,0; 46,5], kurš ir statistiski ticami mazāks ($p < 0,001$) par sieviešu vidējo vecumu – 44,0 [23,0; 64,0]. Katru dienu pie ārsta akūtās stundas laikā vidēji griezās 6 pacienti, taču bija vērojama statistiski ticama pacientu skaita atšķirība dažādās nedēļas dienās. Pirmdienās “akūtā stundā” pie ārsta griezās vidēji 10 cilvēki, otrdienās – 6, trešdienās un ceturtdienās – 5, bet piektdienās – tikai 3. Biežākā saslimšana, kura tika diagnosticēta pacientiem akūtās stundas laikā, bija akūta respiratora infekcija – 143 gadījumi (45,1%). No tām biežāk to diagnosticēja bērniem līdz 3 gadu vecumam un pacientiem darbspējīgā vecumā (18–64 gadi). Otrs biežākais iemesls bija muguras sāpes – 43 gadījumi (13,6%), no kuriem galvenokārt bija pacienti darbspējīgā vecumā. Vēl bieži bija pacienti ar traumām (8,2%), SVD vai depresiju (10,1%) un kuņģa-zarnu trakta problēmām (6,3%). 26 pacienti (8,2%) ieradās nokārtot medicīnisko dokumentāciju. Pacienti ar sirds un asinsvadu slimībām griezušies bija tikai 7 reizes (2,2%). Biežākā pašu pacientu sūdzība bija klepus (111 gadījumos), paaugstināta ķermeņa temperatūra (86) un sāpes mugurā (37). No visiem pacientiem pēc NMP izsaukuma uz vizīti ieradušies bija tikai 10 pacienti, savukārt nosūtīti uz stacionāru ar NMP – 5 pacienti.

Secinājumi. “Akūtā stundā” ĢĀP ir liels pacientu skaits ar dažādām diagnozēm, kuras ir jādiagnosticē un jāārstē relatīvi īsā laikā. Nereti to nav iespējams veikt plānotās stundas ietvaros. Pacientu skaits ir ievērojami lielāks pirmdienās, kas saistīts ar iepriekš bijušām brīvdienām. Nereti pacienti “akūto stundu” izmanto hronisku un ilgstošu problēmu risināšanai. Vienas stundas laikā ģimenes ārsts nevar pieņemt visus pacientus, kas vērsās pēc palīdzības. Pamatojoties uz atnākušo pacientu skaitu, “akūtā stunda” bieži ir vismaz divas, pat trīs stundas ilga.